

**MINISTEERIUMITE JA PUUETEGA INIMESTE ORGANISATSIOONIDE ESINDAJATE
KOOSTÖÖKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL**

08. märts 2005. nr. 1

Algus kell 10.00, lõpp kell 11.30

Juhatas: Riho Rahuoja

Protokollis: Kristiina Rääk

Võtsid osa: Auli Lööke, Külli Urb, Genadi Vaher, Volli Pärnla, Ago Kivilo, Aleksander Vassenin, Agne Raudmees, Agne Nettan, Merle Malvet, Sirlis Sõmer

Puudus(id):

Kutsutud:

PÄEVAKORD :

Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise kontseptsiooni eelnõu

KUULATI:

Riho Rahuoja tegi sissejuhatuse eelnõu valmistamise põhjustest. Eelnõu on veel toores, vaja teha konkreetsemaks. Vabariigi Valitsusele heaks kiitmiseks lähiajal veel ei esitata.

Agne Nettan tutvustas kontseptsiooni eelnõu (vt lisa 1). Kontseptsiooni eelnõus kirjeldatud ettepanekutest ei ole ükski lõplik variant, töösse peaks minema kombinatsioon erinevatest ettepanekutest. Soovitus on vaadata eraldi kolme gruppi: lapsed; töövõimelised tööealised ja eakad; eakad ja täiesti töövõimetud.

Merle Malvet: Rahandusministeerium (RaM) on teinud ettepaneku muuta toetused sissetulekutest sõltuvateks. Meie seda ei toeta. Toetuse saajatest on 64% pensioniealised ja ühiskond vananeb, seetõttu on meil ettepanek läheneda gruppidele erinevalt. Laste grupi puhul ei muudaks midagi peale selle, et lapsed saaks toetust kuni 18-aastaseni (praegu 16-aastaseni). Vajalikud on läbi hoolekande ja hariduse osutatavad rehabilitatsioonimeetmed.

Külli Urb: 16-18-aastaste sissetulek ju siis oluliselt väheneb. Praegu saab 16-aastane töövõimetuspension, mis on poole suurem kui puudega lapse toetus.

Merle Malvet: olulised on printsiibid, mitte detailid. Lastele hariduse kaudu lähenemine, tööealistele töövõimelistele tööturuteenuste seaduse kaudu ja rehabilitatsioonimeetmed ja lisakulude väljaarvestamine, eakad ja 100% töövõimetud soovime anda üle KOVidele, kui nad selleks valmis ja nõus on. Tahame näha, kui edukalt KOVid hooldajatoetusega hakkama

saavad. Kui see ei lähe käima, siis ei saa ka üle anda järgmist asja. Riho Rahuoja: kas on vastuvõetav, et vaatame kolme gruppi erinevalt – erinevad hindamisalused ja meetmed?

Külli Urb: pereseaduse järgi on laps kuni 18-aastane, samas põhikooli lõpetavad 16-aastaselt, puuetega lapsel ei tarvitse olla pikem haridustee kui tavalistel. Ettepanek käsitleda last 16- eluaastani.

Riho Rahuoja: küsimus oli, kas kolm eraldi gruppi sobib?

Aleksander Vassenin: peaks gruppide erisust küll arvestama. Funktsiooni kaotus saab olla ainult sügava puude puhul, raske puude puhul seda olla ei saa. Raskel puudel tuleb ära võtta funktsiooni kaotus. Tööturuteenuste seadus, kui tööjõuturgu puudutame, kas see ei ole seostatav sellega, et Eestis ka kehtestada puudega inimeste diskrimineerimise vastane seadus? Ja see lõik sisse viia tööturuteenuste seadusesse. Reas maades on see häid tulemusi andnud. Tööandja ei taha võtta puudega inimest tööle, sest tal on terved järjekorras. UK-s oli peale sellise sätte vastuvõtmist läinud puudega inimestele tööturg lahti. Riho Rahuoja: väga hea ettepanek, võib kaaluda.

Genadi Vaher: tuletan meelde, et koja ettepanek oli seotud põhiliselt sellega, et kui tegelikult oleks järgitud neid põhimõtteid ja printsiipe, mida seadus ette näeb, sest paljudele ei saaks puuet praeguse seaduse järgi määrata. Tegelik probleem, miks ta laienenud on, on see, et perearst määrab väga lihtsalt ja laiemalt, kui lubatud. Oleme veendunud, et selles osas võime teha seaduse nii range kui tahame, aga kui alusdokumentide täitmise põhimõtted jäävad samaks, siis teeme vaid süsteemi bürokraatlikumaks ja teeme tegelikele abivajajatele liiga. See lahendus võiks tõesti baseeruda kolmel grupil, meeldis ka see, et rehabilitatsioonisüsteem on sisse planeeritud 2006. aasta jaoks.

Merle Malvet: kui enam ei ole määramine nii arstikeskne, vaid vaadatakse ka pedagoogilist ja töö poolt, kas siis lahendaks probleemi? Auli Lõoke: komisjon võiks otsustada.

Sirlis Sõmer: kas inimesed on valmis selleks, et hindamine läheb keerulisemaks? Genadi Vaher: võiks olla paindlikum, et kui puue on täiesti selge (jalg ära, pime), siis võiks piirduda perearstiga, aga kui on keerukam asi, siis peaks olema läbi rehabilitatsioonikomisjoni. 1. aprillist rakenduv kord – selle järgi ei ole nii, et lähen SKAsse ja pean kindlasti minema perearsti juurde. Perearst täidab elektrooniliselt ära. Riho Rahuoja: nii perearst kui rehabilitatsioonikomisjon on andmete andjad, otsus tuleb VEK ist.

Külli Urb: 16-18-aastastel on teised vajadused kui 3-aastastel. Riho Rahuoja: saame laste grupi sees arutada erinevate gruppide teket ja võtame selle osa arutusele HTMiga. Külli Urb: õige.

Riho Rahuoja: eakatel kulub suur osa vahenditest ravimitele ja hooldusele. Tegelikult me ei peaks ravimiostu jaoks puude raskusastet määrama ja ka hoolduseks ei ole seda vaja. Genadi Vaher: nõus. Riho Rahuoja: siin ongi oluline välja uurida, mis on puudest tingitud lisakulutused ja neid siis kompenseerida. Tahame KOVile üle anda korrastatud süsteemi. Indikaatoriks on hooldajatoetus, kui hästi KOV sellega hakkama saab. Puude määramise ja lisakulutuste määramise protsess on kõigi puhul ühendav joon. See lahendaks ära selle probleemi, et inimene on puudega, aga tal ei ole lisakulutusi. Praegu ei ole lisakulutused täpselt defineeritud ja on seinast sein. Ka UKs ei kompenseerita kõike.

Riho Rahuoja: summadest on vara rääkida, nendest saab rääkida siis, kui alused ja määramine on täpne ja korras. Siis tekib rohkem argumente RaMiga läbirääkimisteks. Kontseptsiooni eesmärk on vahendeid sihipärasealt kasutada, mitte kokku hoida. Kui suudame vajadusi täpsemalt hinnata, saame pildi ette tegelikest vajadustest.

Auli Lõoke: peame kokku leppima, mis on lisakulu puude astmel. Ka kõrge sissetuleku korral on puudega inimesel lisakulud võrreldes terve inimesega. Riho Rahuoja: meie ettepanek on, et me ei hakka arutama sissetulekutel põhinevat varianti. Oluline on, et süsteem motiveeriks tööl käima. Lisakulutused tööl käimisega seoses soovime katta. Näiteks maksuvabastused. Vaja läbi rääkida ka tööpolega ja RaMiga.

Riho Rahuoja: kui soovime täpsust, siis läheb hindamine keerulisemaks. Vaja on teha hindamisprotsess üheselt mõistetavamaks, et ei oleks Eestis hindamisel nii suuri erinevusi (nt Kagu-Eesti). Külli Urb: siin on suur ahvatlus bürokraatiale, mille maksavad maksumaksjad ja puuetega inimesed kinni. Palve on vaadata asja südametunnistuse järgi ja teha vaid inimesekeskseid lahendused. Riho Rahuoja: nõus. Volli Pärnla: selgust vaja rohkem, komisjonid on liiga subjektiivsed, määravad erinevalt nagu Riho Rahuojagi rääkis.

Genadi Vaher: riiklikust süsteemist peaksid jääma puudele suunatud meetmed. Riho Rahuoja: nõus. Genadi Vaher: administreerimisosa – kui sul tõesti on puue, siis lisakulud on väga spetsiifilised. Kulud on kindlasti suuremad kui praegu raha on. Ei tohi bürokraatiat suurendada. Kui puue on olemas, siis ei ole vaja igapäevaelus seda absurdini tõestama hakata. Riho Rahuoja: meile meeldiks ka hästi lihtne ja kiire lahendus. Kui suudame koos sellise variandi leida, siis väga hea. UK-s peab näiteks puudega inimene kõigepealt täitma 46-leheküljelise ankeedi. Genadi Vaher: algul võib rohkem vaeva näha, et pärast oleks lihtsam.

Aleksander Vassenin: ealised iseärasused ja puudelised iseärasused – kui nende pinnalt kõik teha, siis on hästi. Tähtajatus – miks peab ratastoolis olev inimene iga kolme aasta tagant hindamisel käima ja samamoodi pimedad? Riho Rahuoja: saame aru, et puuded ja inimesed on väga erinevad ja siin võiks diferentseeritus suurem olla. Bürokratlikud asjad peame läbi arutama.

Ago Kivilo: igale puudeastmele peab individuaalselt lähenema. VEK-i kutsuti veneajal ka puude esindaja. Pimeda funktsioon ei taastu valge keppiga. Riho Rahuoja: täna me lahendusteni ei jõua, lähema aja jooksul peaksime rääkima lisavajaduste osalisest kompenseerimisest. Ei käi enam puude raskusastme järgi, vaid lisakulude vajaduse järgi. Aleksander Vassenin: põhiline asi on takistus. Valge kepp ja juhtkoer ei anna nägemist. Ükskõik kui palju ma olen koolitatud, põhitakistus jääb ikka alles. Sirlis Sõmer: väga õige, et rääkida takistustest. Osad takistused on eluaegsed, osad aga ei ole ja võivad muutuda. Defineerida puue kui takistus.

OTSUSTATI:

1. Töötada kolme grupiga edasi. Laste puhul koostöö Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Tööealiste ja töövõimeliste puhul on kindel partner tööhõive pool. Eakate puhul KOVid. Kindlasti vaja läbi rääkida ka tervishoiu poolega.
2. Defineerida tuleb lisakulud.
3. Töö kontseptsiooni eelnõu kallal hakkab toimuma töögruppides.
4. Kontseptsiooni eelnõus parandada statistika osa.

5. Aprilli alguses kutsuvad puuetega inimeste organisatsioonide esindajad kokku korralise koostöökogu koosoleku.

Riho Rahuoja
Koosoleku juhataja

Kristiina Rääk
Protokollija